

Prop. 83 S

(2010–2011)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Rammer for forvaltningen av eierskapet i enkelte selskaper

*Tilråding fra Nærings- og handelsdepartementet av 1. april 2011,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning og sammendrag

I Meld. St. 13 (2010–2011) Aktivt eierskap - norsk statlig eierskap i en global økonomi fastslår regjeringen at staten skal være en profesjonell og langsiktig eier som bidrar til selskapenes lønnsomhet og industrielle utvikling. Staten som eier i store norske selskaper skal blant annet bidra til at hovedkontorfunksjoner, videreforedling av naturressurser og verdifull kompetanse blir værende og videreutvikles med utgangspunkt i Norge. Dette gir positive ringvirkninger i norsk næringsliv.

Siden forrige eierskapsmelding i 2006 (St.meld. nr. 13 (2006-2007)) har takten i globaliseringen av næringslivet økt, og det skjer hyppigere endringer i eier- og selskapsstrukturer, også i norske selskaper. Samtidig er kravene til eierskapsutøvelse økt. Dette innebærer at også statens eierskapspolitikk må videreutvikles. På lik linje med gode private eiere må staten ha en dynamisk tilnærming til hvilke selskaper den skal eie og hvor stor andel det er riktig å eie i ulike faser av et selskaps utvikling. Vurderingen kan endre seg over tid, avhengig av i hvilken grad eierskap egner seg som virkemiddel for å nå ulike mål og avhengig av selskapets situasjon og utvikling. Dette er vurderinger som allerede gjøres, og sta-

ten har de siste årene foretatt eierdisposisjoner som for noen selskaper har medført endringer i statens eierandel ut fra slike hensyn.

For å øke statens mulighet til å kunne agere raskt og fleksibelt, kan det være hensiktsmessig å øke regjeringens fullmakter slik at den i enkelte sammenhenger kan gjennomføre avgrensede eierdisposisjoner uten på forhånd å innhente særskilt samtykke fra Stortinget. I Meld. St. 13 (2010–2011) beskrives to typer eierdisposisjoner som nå er avhengig av konkrete stortingsvedtak; det ene er en fullmakt til å delta i avgrensede egenkapitalutvidelser i utvalgte selskaper, og det andre er en fullmakt til å endre statens eierandel i utvalgte selskaper.

Det fremmes i denne proposisjonen forslag om fullmakt til å delta i egenkapitalutvidelser i Yara International ASA og Kongsberg Gruppen ASA. Fullmaktene som foreslås, er begrenset både i prosent og beløp og vil gjelde ut inneværende stortingsperiode. Det er innenfor den foreslåtte fullmakten kun aktuelt å delta i egenkapitalutvidelser for å opprettholde statens eierandel i disse selskapene.

Videre ønsker regjeringen å legge til rette for en god utvikling for SAS AB, og ber derfor om fullmakt til å selge statens aksjer i dette selskapet dersom salg kan skje i forbindelse med en industriell

løsning. I tillegg bes det om fullmakt til å selge aksjene i Secora AS, eventuelt som en del av en fusjon med sikte på å etablere en god og bærekraftig industriell utvikling for selskapet. Det bes videre om fullmakt til å kunne børsnotere og/eller selge inntil 2/3 av aksjene i Entra Eiendom AS.

2 Generelt om fleksibilitet

Fullmakt til å delta i egenkapitalutvidelser

I kraft av heleierskap eller dominerende eierandeler i selskaper har staten stor innflytelse på valg av styre, større investeringer, oppkjøp, egenkapitalutvidelser eller annen restrukturering og utbytteutdeling. Som andre langsiktige eiere bør staten generelt se det som en viktig oppgave å bidra til en hensiktsmessig kapitalstruktur i selskapene for å realisere god industriell utvikling og effektiv drift. For lav egenkapital kan medvirke til at selskaper går glipp av utviklingsmuligheter og stagnerer. For høy egenkapital kan føre til svakere insentiv til å sørge for effektiv drift, svak avkastning på kapitalen og investeringer på områder med svak lønnsomhet.

I kommersielle selskaper har staten i sitt eierskap som gjennomgående mål å sikre en best mulig avkastning av egenkapitalen over tid. Kapitaltilførsler, fusjoner og fisjoner samt andre strukturelle grep i slike selskaper vurderes således med utgangspunkt i en verdimaksimerende målsetting. Det er slike vurderinger som ligger til grunn for at staten sammen med andre eiere deltar i avgjørelser om investeringer eller transaksjoner som er betydelige i forhold til selskapets virksomhet. Dynamikken i næringslivet krever at beslutninger om kapitaltilførsel eller endringer i eierandeler må fattes med et visst tempo, for å sikre aksjonærverdier eller utnytte industrielle muligheter. Dette har til nå vært håndtert med rimelig fleksibilitet også der staten er eier, men tidsbruken for statens behandling øker merkbart ved at disse sakene skal forelegges Stortinget, spesielt på tidspunkter av året hvor Stortinget ikke er samlet. I enkelte tilfeller kan det hemme selskapene når det gjelder å gjennomføre strukturelle tiltak som krever rask sikkerhet om kapitaløkning.

Regjeringen legger vekt på at staten som eier bør legge til rette for en rask og mest mulig effektiv behandling av eiersaker, herunder egne vurderinger rundt eierposisjoner i det enkelte selskap. Det er etter regjeringens syn ikke grunnlag for å gjøre store endringer i forhold til det generelle

prinsippet om at større aksjonærsaker skal underlegges behandling på generalforsamlingen, eller i hovedtrekkene i den etablerte fullmaktsstrukturen mellom regjering og Storting i eierskapssaker. I Meld. St. 13 (2010-2011) peker imidlertid regjeringen på at fleksibiliteten for å behandle slike spørsmål burde kunne styrkes innenfor gitte rammer og varsler at den vil legge fram konkrete forslag til fullmakter.

For selskaper der staten har forretningsmessige mål med sitt eierskap, og statens deltakelse i en eventuell egenkapitalutvidelse ikke rokker ved statens mål ved eierskapet, er det regjeringens vurdering at det i enkelte tilfeller kan være hensiktsmessig at regjeringen har fullmakt til å delta i egenkapitalutvidelser på visse vilkår uten at den konkrete saken legges fram for Stortinget i forkant. Det foreslås at slike fullmakter i tilfelle defineres spesifikt både på størrelse og selskap. Dette er i tråd med at regjeringen i eierskapsmeldingen som nevnt varslet at den vil komme tilbake til Stortinget og foreslå konkrete fullmakter innenfor gitte, begrensede rammer.

Endring av eierandeler

Aktivt eierskap handler ikke bare om å være aktiv når det gjelder å stille forventninger til selskapenes strategiske utvikling, kapitalisering og samfunnsansvar, men også å ha en løpende vurdering av hva staten skal eie og ikke eie. Staten er en langsiktig eier. Hensynet til å forankre norske hovedkontorfunksjoner i sentrale selskaper og å ha innflytelse over forvaltningen av norske naturressurser tilsier at statens samlede direkte eierskap skal være omlag på samme nivå som i dag. Enkelte selskaper hvor staten er eier, kan imidlertid stå i situasjoner hvor eiere med en annen industriell og kommersiell bakgrunn bedre enn staten kan bidra til at selskapene utvikler seg. Arcus og BaneTele er eksempler hvor staten har solgt sine aksjer til industrielle eiere. Nedsalgene i Telenor og i Cermaq har bidratt til å utvide eierkretsen i disse selskapene. Samtidig kan det være situasjoner hvor det er hensiktsmessig å kunne kjøpe aksjer, for å ivareta både selskapenes utvikling og statens verdier, slik det er gjort i DnB NOR og Statoil. Det vil også være situasjoner hvor staten bør kunne vurdere å gå inn på eiersiden i selskaper for å fremme en positiv industriell utvikling. I en begrenset utstrekning mener regjeringen det vil være hensiktsmessig at den kan få fullmakter fra Stortinget til å gjennomføre justeringer i eierandeler. De fullmakter til nedsalg som fore-

slås i denne proposisjonen er basert på slike hensyn.

3 Forslag til fullmakter for deltakelse i egenkapitalutvidelse

Etter Grunnloven § 19 er det Kongen (regjeringen) som forvalter statens eiendom (herunder aksjer). Det faller imidlertid etter sedvane ikke inn under statsrådets myndighet etter § 19 å kunne kjøpe eller selge aksjer i selskaper med statlig eierandel. Dette må ha sitt grunnlag i særskilt fullmakt fra Stortinget. Stortinget har selv ved behandlingen av Dokument nr. 7 (1972–1973) i Innst. S. nr. 277 (1976–1977) lagt til grunn at Stortinget har den reelle avgjørelsen når det gjelder beslutninger som i vesentlig grad vil endre statens engasjement i selskaper hvor staten er eneaksjonær. Det er lagt til grunn at praksisen beskrevet i Innst. S. nr. 277 (1976–1977) også gjelder for deleide selskaper.

Som redegjort for i Meld. St. 13 (2010–2011) Aktivt eierskap - norsk statlig eierskap i en global økonomi, mener regjeringen at det vil være hensiktsmessig at regjeringen får fullmakter fra Stortinget til å kunne delta i egenkapitalutvidelser i to utvalgte selskaper. Fullmakten foreslås begrenset til ti prosent av markedsverdien av aksjekapitalen og at statens andel av emisjonen i hvert tilfelle er begrenset til tre mrd. kroner.

I denne proposisjonen anmoder regjeringen om slike fullmakter for Yara International ASA og Kongsberg Gruppen ASA. Dette har bl.a. bakgrunn i vurderinger av innspill fra selskapene. Tiltaket vil kunne bidra til at selskapene innenfor de gitte rammene raskere og mer effektivt kan ta stilling til konkrete investeringsmuligheter og lykkes i strategiske grep. Med slike fullmakter vil regjeringen effektivt kunne opprettholde statens eierandel dersom det oppstår et behov for raskt å gjennomføre en begrenset egenkapitalutvidelse.

Hvorvidt slike fullmakter blir benyttet, vil avhenge av om slike situasjoner oppstår og om regjeringen i slike tilfeller finner å kunne delta ut fra forretningsmessige vurderinger.

4 Endring i statens eierandeler

SAS AB

I Meld. St. 13 (2010–2011) er SAS AB kategorisert som et selskap der staten har forretningsmessige mål. Selskapet har en viktig rolle i norsk samferd-

sel og leverer gjennom samspillet mellom SAS Norge og Widerøe et sømløst rutetilbud innenriks i Norge og mellom Norge og utlandet. De samferdselspolitiske konsekvensene var med i regjeringens vurdering i forbindelse med kapitalutvidelsene i SAS AB i 2009 og 2010.

SAS står fortsatt overfor en rekke utfordringer som de trolig best kan møte med en industriell partner på eiersiden. Den økende konkurransen kan tvinge frem en konsolidering i bransjen. Det vil i denne sammenheng kunne være riktig å søke en god industriell løsning for SAS, der man hensyntar arbeidsplasser og flytilbud i Norge. Regjeringen mener at staten i denne situasjonen bør være åpen for å selge aksjene i SAS AB til en industriell aktør som har et langsiktig perspektiv på sin investering, og som kan videreutvikle selskapet på en bedre måte. På denne bakgrunn foreslår regjeringen at Stortinget gir nødvendige fullmakter til salg av aksjene. Regjeringen forutsetter at et eventuelt salg av aksjene i SAS skjer i dialog med våre nordiske partnere i tråd med tradisjonen for nordisk samarbeid når det gjelder eierskapet i SAS. Regjeringen vil i den sammenheng også vurdere hvordan nødvendige samferdselspolitiske interesser skal sikres.

Secora AS

Secora AS er et maritimt entreprenørselskap, etablert i 2005 ved utskillelse av produksjonsenheten til Kystverket. Secora har ca. 115 ansatte og en årlig omsetning på i overkant av 200 mill. kroner. I Meld. St. 13 (2010–2011) er Secora AS kategorisert som et selskap der staten har forretningsmessige mål. Selskapet opererer i et marked som fullt ut er konkurranseutsatt, og selskapet har ikke en størrelse eller karakter som tilsier at det er av nasjonal strategisk betydning.

Secora har i dag en betydelig markedsandel i Norge. Spisskompetansen er knyttet til maritim entreprenørvirksomhet på hard bunn. Secora står imidlertid overfor utfordringer med å få til tilstrekkelig lønnsom drift over tid. Selskapets industrielle og kompetansemessige utgangspunkt er etter regjeringens vurdering for begrenset til å ekspandere vesentlig på egen hånd. Det kan være behov for sterkere industrielle eiere for å utnytte selskapets vekstmuligheter og realisere det potensialet som er i Secora i dag. Det er regjeringens oppfatning at staten som eier har begrensede muligheter til å tilføre selskapet den industrielle kompetansen det har behov for i en slik fase. Det synes hensiktsmessig at selskapet bringes inn i et større miljø som kan bidra til en bedre utvik-

ling. Regjeringen ber derfor om fullmakt til å finne en god og bærekraftig løsning for Secora AS gjennom fusjon eller salg av statens aksjer. Ved vurderinger av muligheter vil regjeringen legge vekt på selskapets tilknytning til Nord-Norge.

Entra Eiendom AS

Entra Eiendom ble etablert i 2000 ved Stortingets vedtak om utskillelse av de mest konkurranseutsatte byggene i eiendomsporteføljen til Statsbygg. Dette var bygg som alle lå i områder hvor det var vurdert å være et fungerende marked for relevante lokaler. Såkalte formålsbygg – bygg hvor det er vanskelig å skaffe alternative lokaler annet enn ved nybygg, bygg med spesiell kulturpolitisk betydning, bygg uten alternative lokaliseringer i et gitt område og bygg hvor sikkerhetsmessige hensyn tilsier statlig eie – ble værende igjen i Statsbygg.

Selskapet har i dag ca. 170 ansatte, og den regnskapsmessige egenkapitalen er 7,0 mrd. kroner. I Meld. St. 13 (2010–2011) er Entra Eiendom AS kategorisert som et selskap der staten har forretningsmessige mål.

Entra Eiendom opererer i en bransje med full konkurranse. Selskapets virksomhet har samtidig en naturlig ressursbasert forankring i Norge, også uten statlig eierskap. Det er selskapets vurdering at statlige virksomheter er viktige kundegrupper som fortsatt vil bli godt betjent selv om Entra Eiendom får et annet eierskap. Fullt statlig eierskap synes således ikke nødvendig for å sikre tilbud på lokaler.

Entra Eiendom kan ha behov for mer kapital for å utnytte sitt utviklingspotensial. Siden selskapet arbeider i full konkurranse med andre eiendomsselskaper, vurderer regjeringen det som gunstig at selskapet finansierer egenkapitalbehovet knyttet til en videre vekst i det private markedet på samme vilkår som andre aktører. Selskapet

vil kunne ha nytte av å få inn private eiere som er krevende og utviklende når det gjelder selskapets strategi og forretningsmessige løsninger. En god løsning kan være statlig nedsalg som ledd i en strukturell transaksjon og/eller en børsnotering av Entra Eiendom. Det foreslås at regjeringen gis fullmakt fra Stortinget til å børsnotere og/eller selge inntil 2/3 av aksjene i Entra Eiendom AS. Før et eventuelt nedsalg vil regjeringen vurdere om enkeltbygg i Entras portefølje bør overtas av Statsbygg på kommersielle vilkår.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Statlig deltakelse i kapitalforhøyelser foreslås bevilget i etterkant på kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 96 Aksjer. Kjøp av aksjer innebærer en endring i statens formuesplassering. Dette finansieres ved låneopptak eller trekk på statens konto i Norges Bank. Renter knyttet til finansieringen av kjøpet og utbytter fra selskapet vil bli utgifts- og inntektsført i de årlige budsjettene på vanlig måte. Nærings- og handelsdepartementet forventer en markedsmessig avkastning på eventuelle investeringer. Deltagelse i kapitalforhøyelser vil ikke påføre staten nevneverdige økte utgifter til eierforvaltning.

Salgsinntekter vil bli inntektsført under kapittel 3950, Forvaltning av statlig eierskap post 96 Salg av aksjer.

Nærings- og handelsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om rammer for forvaltningen av eierskapet i enkelte selskaper.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om rammer for forvaltningen av eierskapet i enkelte selskaper, i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om rammer for forvaltningen av eierskapet i enkelte selskaper

I

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet ut inneværende stortingsperiode kan overskride bevilgningen under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 96 Aksjer, for å opprettholde statens eierandel gjennom deltagelse i egenkapitalutvidelser i henholdsvis Yara International ASA og Kongsberg Gruppen ASA. Fullmakten er begrenset til emisjoner på inntil 10 prosent av aksjekapitalen og hvor verdien av statens andel av emisjonen ikke overstiger 3 mrd. kroner.

II

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet får fullmakt til å selge aksjene i SAS AB i forbindelse med en industriell løsning.

III

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet får fullmakt til å selge aksjene i Secora AS eller fusjonere selskapet med en industriell aktør.

IV

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet får fullmakt til å redusere eierskapet i Entra Eiendom AS ned mot 33,4 prosent i forbindelse med et nedsalg og/eller børsnotering av selskapet.

Trykk: AS O. Fredr. Arnesen. April 2011

241491